

70 LET ZOBOTEHNIŠKE ŠOLE

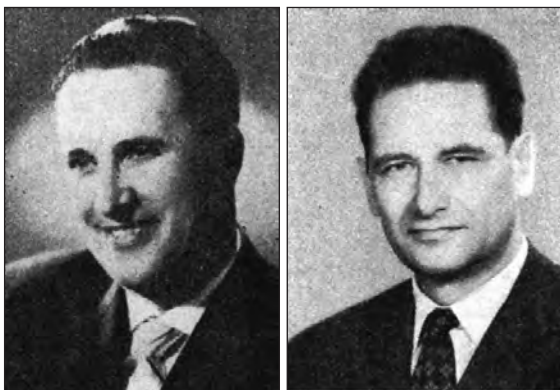
Organizirano šolanje zdravstvenega osebja se je na Slovenskem začelo leta 1924, ko je nastala enoletna šola za dečje zaščitne sestre pri Higijenskem zavodu v Ljubljani.

Srednje šole s kompleksnejšimi in zahtevnejšimi večletnimi učnimi programi so začele nastajati po koncu druge svetovne vojne. Med njimi je bila tudi Zobotehniška srednja šola. Šola je za zobotehnike pomenila konec obrtniškega učenja poklica in začetek izobraževanja na srednješolski ravni.

Ustanovitelj šole je bilo Ministrstvo za ljudsko zdravstvo LRS. Srednjo zobotehnično šolo so uradno odprli 14. decembra 1945, pouk pa se je začel dan kasneje.

Pouk splošnih predmetov je potekal na gimnaziji na Vegovi ulici. Laboratorij, ki je bil v neustreznih prostorih, brez prave opreme in pripomočkov za delo, ter uprava sta bila v prostorih bivše dentistične šole.

Ministrstvo je 19. septembra 1946 začasnega upravnika šole določilo Petra Zlatnarja, dentista, ki je bil tedaj še kapetan Jugoslovanske ljudske armade. Ob njem sta učiteljski zbor sestavljala še dva dentista, Vojko Pečenko in Vekoslav Šmid. Drugi učitelji so bili zaposleni honorarno.

Peter Zlatnar

Vojko Pečenko

Pouk praktične protetike je potekal improvizirano. Razmere za delo so se deloma izboljšale, ko je šola v barakah na Lipičevi ulici 1 dobila dva laboratorija za praktično protetiko, kjer so dijaki opravljali tudi enomesečno delovno prakso. Aprila 1948 je bil za direktorja imenovan Vojko Pečenko,

na šoli pa so zaposlili nove učitelje. V šolskem letu 1948/49 je šola prvič pritegnila k delu tudi zobotehnik. Zobotehnik Marko Kraigher je prevzel skrb za laboratorije in režijo ter organizacijo dela v ambulanti.

Ker šola ni imela svojih prostorov, je več let zorela želja po lastni zgradbi. Po 15 letih se je končalo seljenje po drugih šolah, saj je bila leta 1960 dokončana nova zgradba Srednje zobotehnične šole na Šaranovičevi ulici v Ljubljani. Vsa težja dela, povezana z izgradnjo, so bremenila zobotehnično šolo, Pečenka osebno in učitelje. Prvotno je bila šola namenjena zobotehnikom in sanitarnim tehnikom, kasnejši načrti pa so vključili tudi Višjo šolo za socialne delavce. Pozneje so v tem poslopiju dobile prostore tudi Šola za farmacijo, Šola za laboratorijske tehnike in Šola za zobozdravstvene asistentke.

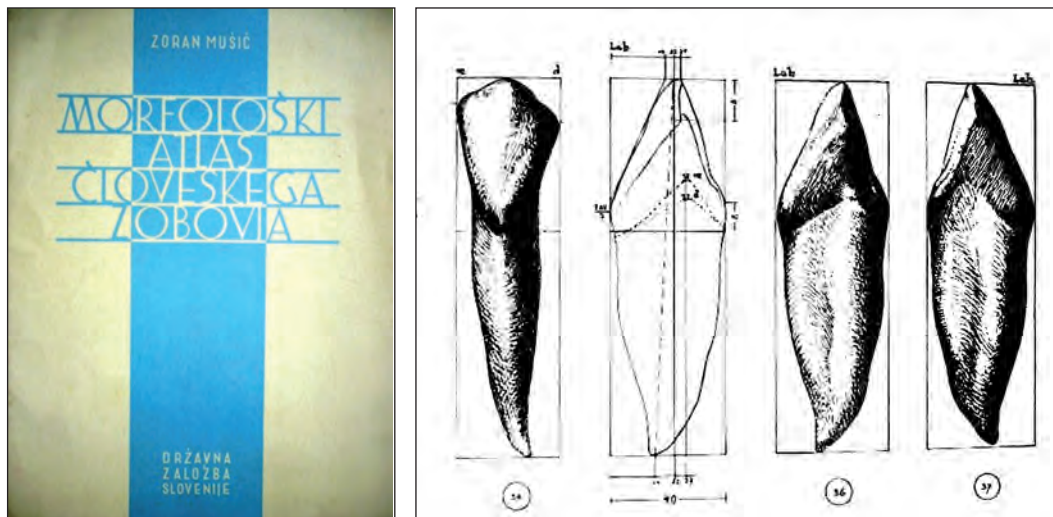
V tem času se je izboljšala notranja organizacija, spremenile pa so se tudi vsebine in metode vzgojno-izobraževalnega dela. Izobraževanje zobotehnikov se je ohranilo na ravni štiriletnega šolanja. Pomembna pridobitev tega časa so skripte za strokovnoteoretične predmete: Totalna in parcialna proteza, Tehnologija materialov, Morfologija zob in Morfološki atlas človeškega zobovja, ki ga za potrebe morfologije uporabljamo še danes.

Velika pridobitev je bil tudi laboratorij za ulite baze, v katerem je delalo šest zobotehnikov.

Januarja 1969 je zobotehnična šola prenehala obstajati kot upravno samostojna organizacija, ki jo je vodil en ravnatelj. Prvi ravnatelj je bil Jaro Komac. V tem času je šola izgubila svojo identiteto. Najprej se je preimenovala v Zdravstveno tehniško šolo, čez dve leti pa v Šolski zdravstveni center.

Od leta 1970 do danes je šola doživela veliko sprememb organizacijske oblike in tudi načina učno-vzgojnega izobraževanja. Čas usmerjenega izobraževanja ni bil naklonjen strokovnim predmetom, po številu ur je v ospredje postavil splošno-izobraževalne predmete.

Leta 1981 se je šola preimenovala v Srednjo šolo za farmacijo in zdravstvo, od leta 1999 pa nosi današnje ime: Srednja šola za farmacijo, kozmetiko in zdravstvo.

Morfološki atlas človeškega zobovja.

Zadnja sprememba v programu se je zgodila v šolskem letu 2008/09, ko so vsi srednješolski strokovni programi začeli izvajati modularno obliko pouka. S prenovljenim programom so dijaki pridobili stik z realnostjo poklica, saj je ponovno uvedeno praktično usposabljanje pri delodajalcih. Še bolj smo povezali stroko in teorijo, posodobili smo učne vsebine splošnoizobraževalnih predmetov in strokovnih modulov.

Praktični pouk poteka na šoli v dveh sodobno opremljenih zobotehničnih laboratorijih. V prvih treh letih se dijaki praktično izobražujejo predvsem na fantomskih delih, v četrtem letniku pa delajo za paciente, kar jim omogočata dve zobni ambulanti, ki delujeta v sklopu šole.

Zaradi spremembe zdravstvene zakonodaje smo v učni program četrth letnikov vključili izdelavo delne proteze z ulito bazo.

Šola je vključena v mednarodne projekte v okviru evropskega programa Leonardo da Vinci. V programu zobotehnik sodelujemo z zobotehnično šolo na Finskem.

Že precej let vpisujemo po dva oddelka zobotehnikov (60 dijakov). Zanimanje je vedno precej večje od števila vpisnih mest. Bodoče zobotehnike poučujemo dva učitelja strokovnoteoretičnih predmetov in devet učiteljev praktičnega pouka.

Strokovnoteoretične predmete poučujemo: Jasna Perinčič Manfreda – Morfologija z gnatologijo, Valerija Sedlar – Fiksna protetika, Totalna proteza,

Delna proteza z ulito bazo, Zobotehnični materiali in tehnologija.

Praktični pouk poučujejo: Aleš Cerar, Marica Čoh, Simon Fabjan, Uroš Kastelic, Jasmina Letonja, Uroš Molek, Jasna Perinčič Manfreda, Marta Šimic Zore, Poldka Žavbi.

Štiriletno šolanje dijaki zaključijo s poklicno matura, ki poleg splošnih predmetov obsega tudi:

- pisni in ustni izpit iz teoretične protetike,
- izdelek in zagovor.

Možnosti za dijake, ki so želeli nadaljevati šolanje v stroki, so bile še nedavno precej okrnjene. Tako so mnogi naši dijaki za svoj študij izbirali povsem druge usmeritve, ki niso imele nobene zveze z njihovo predhodno izobrazbo.

Leta 2009 je bil na pobudo g. Francija Rojka in njegovih podpornikov iz stroke ter ob podpori strokovnega združenja ustanovljen visokošolski študij. Na Zdravstveni fakulteti v Ljubljani je zaživel program Laboratorijska zobna protetika.

Zremo v prihodnost

Stalno strokovno izpopolnjevanje učiteljev doma in v tujini je ključno za razvoj naše stroke. Tudi izmenjave dijakov in učiteljev v okviru evropskega programa Leonardo da Vinci prinašajo neprecenljive izkušnje, ki spodbujajo kreativnost in podjetnost.

Sledenje sodobnim tehnologijam pomeni neizogibno vpeljavo računalniških programov v naše

Spodnji zobotehnični laboratorij.

Delo v laboratoriju nekoč.

Delo v laboratoriju danes.

poučevanje. Pri svojem delu stremimo k še večji natančnosti, boljšim dosežkom in približevanju vrhunskosti. Kljub sodobnim tehnologijam pa se zavedamo, da je roka zobotehnika tista, ki ustvari nasmeh.

Ob visokem jubileju se zahvalujemo vsem strokovnim sodelavcem in učiteljem, ki so na dijake na poti do našega poklica prenašali svoja znanja in vrednote. Zobotehništvo je mnogo več kot zgolj poklic – pomeni brezčasno poslanstvo.

Reference:

Gošnik P. 30 let Zobotehniške šole. Zobozdravstveni Vestn 1976; 31: 39–50.

Trdan V. Od šole za srednji medicinski kader do srednje šole za Farmacijo, kozmetiko in zdravstvo. Šola za zdravje. Ob 50-letnici SŠFKZ. Ljubljana: SŠFKZ; 2011: 10–35.

Valerija Sedlar, ing.lab.prot., Kamnik pod Krimom 99, 1352 Preserje